

ET DATALAB FOR MENNESKER

I februar 2016 åbnede Digital Social Science Lab i kælderens på Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek i København. Digital Social Science Lab er et datalab med fokus på events og undervisning i digitale metoder og datahåndtering inden for samfundsvidenskaberne, men fremfor alt er det en respons på nogle af de forandringer, som forskning, uddannelse og studier har undergået de seneste år.

En tirsdag aften er ca. 25 studerende troppet op til *Digital Methods Sessions* i Digital Social Science Lab (DSSL) i kælderens på Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek. Digital Methods Session er en tilbagevendende event, hvor studerende deler deres erfaringer omkring deres arbejde med digitale metoder til datahåndtering- og analyse i små TED Talk-agtige oplæg. Rasmus, der studerer sociologi på Københavns Universitet, fortæller om, hvordan han i sit speciale, der handler om kryptomarkedet (det dybe og mørke web, hvor man handler stoffer og våben), har høstet 2.5 millioner blogindlæg og online-artikler for at lave en såkaldt topic modelling på den utroligt store datamængde. Via topic modelling har han formået at udtrække de mest benyttede begreber, analysere hvordan de relaterer sig til hinanden, og påvise hvorledes diskursen online følger konkrete begivenheder i den "fysiske" verden. Slutteligt demonstrer han, hvordan han har lavet en datavisualisering, der illustrerer onlinedebatten omkring kryptomarkedet og dets udvikling over tid. Rasmus' metode adskiller sig en del fra den klassiske samfundsvidenskabelige empiriindsamling via for eksempel spørgeskemaer og interviews, og det er et godt eksempel på, at forskning, uddannelse og læring har ændret sig i takt med den teknologiske udvikling. I DSSL prøver vi ikke at fortælle studerende og forskere, at den ene metode er bedre end den anden, men vi vil gerne vise dem, at der er andre

muligheder for at undersøge verden omkring os end for blot få år siden.

En åben platform for arbejdet med digitale metoder

DSSL er således en respons på de markante ændringer i vores teknologiske muligheder for at blive klogere på verden. Studerende og ansatte på dagens uddannelses- og forskningsinstitutioner bruger nye ressourcer, metoder, kompetencer og værktøjer i deres arbejde, og bibliotekerne kan ikke tillade sig at ignorere dette, hvis de fortsat skal skabe værdi. Man kan reagere på denne udvikling på mange måder, og DSSL er blot et eksempel.

En af kernetankerne bag DSSL er det faciliterende aspekt, hvor biblioteket, ligesom ved Digital Methods Sessions, faciliterer, at studerende, forskere og andre interessenter mødes og arbejder sammen, udveksler ideer og lærer af hinanden. Et andet eksempel på facilitering kunne være de såkaldte *data sprints*, hvor studerende og forskere mødes og i fællesskab arbejder, leger og udforsker større datasets i de rammer, som DSSL tilbyder. Den faciliterende tilgang er en stærk strategi for det akademiske bibliotek, der dels udnytter sin position som en åben og tværfaglig platform, men også erkender, at der er tale om et område, hvor biblioteket kompetence- og ressourcemæssigt ikke har kræfter til selvstændigt at løfte opgaven med optimal effekt.

Herudover udbyder biblioteket i regi af DSSL også selv kurser i forskellige programmer og værktøjer til håndtering og analyse af data. Ambitionen er at tilbyde noget inden for alle aspekter af arbejdet med data: Høstning (fx Netvizz), rensning (fx Open Refine), analysering (fx NVivo eller SPSS) og visualisering (fx Gephi).

Planter, rullende kasse-møbler og et alternativ til den klassiske lærings-situation

Når man tænker på et datalab, vil man typisk forestille sig et rum fyldt med computere, men det første, der slår en, når man træder ind i DSSL, er, at der her er taget nogle ret anderledes valg i forhold til det traditionelle datalokale. Fremfor at være et lokale med stationære computere på rad og række fremstår DSSL som et småfuturesk botanisk landskab med rullende kasse-møbler og planter i alskens afskygninger – som en blanding mellem et Starbucks-agtigt café-miljø og et Silicon Valley-inspireret innovation lab. Dette har været et helt bevidst valg, der bygger på den erfaring, at nutidens studerende alligevel stort set altid arbejder fra deres egne bærbare computere, og at disse maskiner efterhånden er kraftige nok til at afvikle langt de fleste samfundsvidenskabelige projekter. Fokus har derfor været på at skabe nogle faciliterende rammer for de studerendes læringsprocesser fremfor at fylde lokalet op med hardware. DSSL indeholder dog 4 stationære workstations placeret under en palme i hjørnet af lokalet, hvis man skulle få brug for ekstra processorkraft til et projekt.

For at skabe nogle funktionelle og æstetisk inspirerende fysiske rammer engagerede biblioteket production designer Helle Egsgaard til at skabe et unikt design af lokalet og dets interiør. Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek ligger i en bygning på hjørnet af Botanisk Have, som tidligere har huset det gamle Botaniske Laboratorium. Dette blev et gennemgående inspirationselement i designprocessen, og den botaniske tematik i DSSL er derfor en hyldest til stedets historie i mødet mellem de organiske planter og det mere sterile arbejde med data. Formålet med den alternative indretning har været at skabe en form for "otherspace" med omgivelser som inviterer til kreativ tænkning og innovativ vidensproduktion. Rent konceptuelt er et LAB nemlig et lokale, som adskiller sig fra hverdagsrummet – det er et sted, hvor man går hen for at eksperimentere,

for at afprøve nye kombinationer og for at "opfinde" nye produkter og processer.

Ideen med DSSL har således også været at tilbyde et alternativ til forelæsnings-salen, som er det mest gængse læringsrum på de fleste uddannelsesinstitutioner. Forelæsnings-salen som lokale er velegnet til mange ting, men det fysiske rums rammer sætter visse begrænsninger for, hvilke sociale læringsprocesser der kan udspille sig, og her opererer de studerende oftest som passive modtagere af viden. Ideen med DSSL har derimod været at skabe fysiske rammer for, at de studerende kan være aktive vidensproducenter. Rummet er derfor designet til at være dynamisk og alle møbler er på hjul, så lokalet let kan omstilles alt efter hvilken læringsproces, der skal understøttes på det givne tidspunkt. Man kan for eksempel hurtigt gå fra en forelæsnings-situation til gruppearbejde med laptops og datavisualisering på rummets tre projektorer.

Stadig et eksperiment

Biblioteket arbejder nu på at fylde disse relativt nyåbnede rammer op med en masse relevant indhold og skabe et inddragende miljø omkring DSSL, og det er her, de to hovedelementer kommer i spil: Dels udvikler og udbyder biblioteket som nævnt løbende forskellige kurser i regi af DSSL, og dels fokuseres der på det faciliterende element, hvor DSSL-plattformen fungerer som en open source-netværkshub, der kan sætte engagerede studerende og forskere i kontakt med hinanden på tværs af institutter og institutioner og understøtte eksternt drevne arrangementer.

Interessen for projektet har fra starten været stor, og DSSL har inden udgangen af sit første leveår lagt ramme til over 80 forskellige workshops, kurser og events. Det er dog fortsat et relativt nyt projekt, hvor der eksperimenteres på livet løs, og rejsen ind i de digitale metoders verden med biblioteket som en vital akademisk infrastruktur for det digitale forskningsarbejde er kun lige begyndt...